

PVO členských států NATO na středo-evropském válčišti

Major Václav Prokeš

Protivzdušná obrana evropského válčiště se buduje již mnoho let. Zejména Spojené státy, usilující o vytvoření „předsunuté hranice obrany severoamerického kontinentu“, byly iniciátory vytvoření jednotného systému protivzdušné obrany v západní Evropě.

První opatření k budování jednotného spojeneckého systému PVO přijala rada Severoatlantického paktu v roce 1950. Tehdy se ještě odpovědnost za výstavbu uložila jednotlivým členským státům tohoto paktu, kromě Německé spolkové republiky, která tehdy ještě nebyla jeho členem. Za PVO území NSR odpovídalo velitelství okupačních vojsk. Budování protivzdušné obrany pod národním velením bylo ovšem nejednotné, bojové prostředky nebyly na úrovni soudobé techniky, bylo jich příliš mnoho typů, silám a prostředkům PVO velelo pouze národní velitelství. To neodpovídalo plánům velitelství tohoto agresivního vojenského paktu, které požadovalo společný systém protivzdušné obrany. Prosazovalo především zásadu co nejvyšší centralizace velení všem silám a prostředkům PVO, která má zabezpečit co největší pružnost a účinnost při odrážení a ničení prostředků vzdušného napadení protivníka a možnost přenášet úsilí PVO na jednotlivé směry a prostory podle celkového zámyslu velení paktu a vývoje situace. V evropském prostoru byla tato zásada budování jednotného systému PVO po řadu let brzděna kompetenčními spory mezi jednotlivými státy, zejména Velkou Británií, Dánskem a Francií, které nesouhlasily s podřízením svých sil a prostředků PVO spojeneckému velení Severoatlantického paktu. K uslovnějšímu budování společného systému PVO přistoupily členské státy NATO teprve roku 1960, kdy byly odstraněny některé podstatné rozpory.

V současné době je řízení a velení všem prostředkům protivzdušné obrany

Severoatlantického paktu v Evropě centralizováno v rukou vrchního velitele ozbrojených sil paktu generála Lemnitzer. Přímou odpovědnost za organizaci a činnost systému PVO má zástupce vrchního velitele pro letectvo generálporučík letectva Robert Mc Lee a náčelník oddělení PVO sborový generál letectva Rivals Mezeres.

Evropský prostor se dělí z hlediska protivzdušné obrany na čtyři zóny PVO (příloha 1):

- **severní zóna** — zahrnuje území Norska, Islandu a Dánska,
- **britská zóna** — zahrnuje území britských ostrovů,
- **střední zóna** — zahrnuje území Německé spolkové republiky, Holandska, Belgie, Lucemburska a Francie,
- **jívní zóna** — zahrnuje prostor jižního a středomořského válčiště.

Veliteli PVO jednotlivých zón jsou velitelé spojeneckého vojenského letectva příslušných válčišť, v britské zóně PVO velitel Velitelství stíhacího letectva.

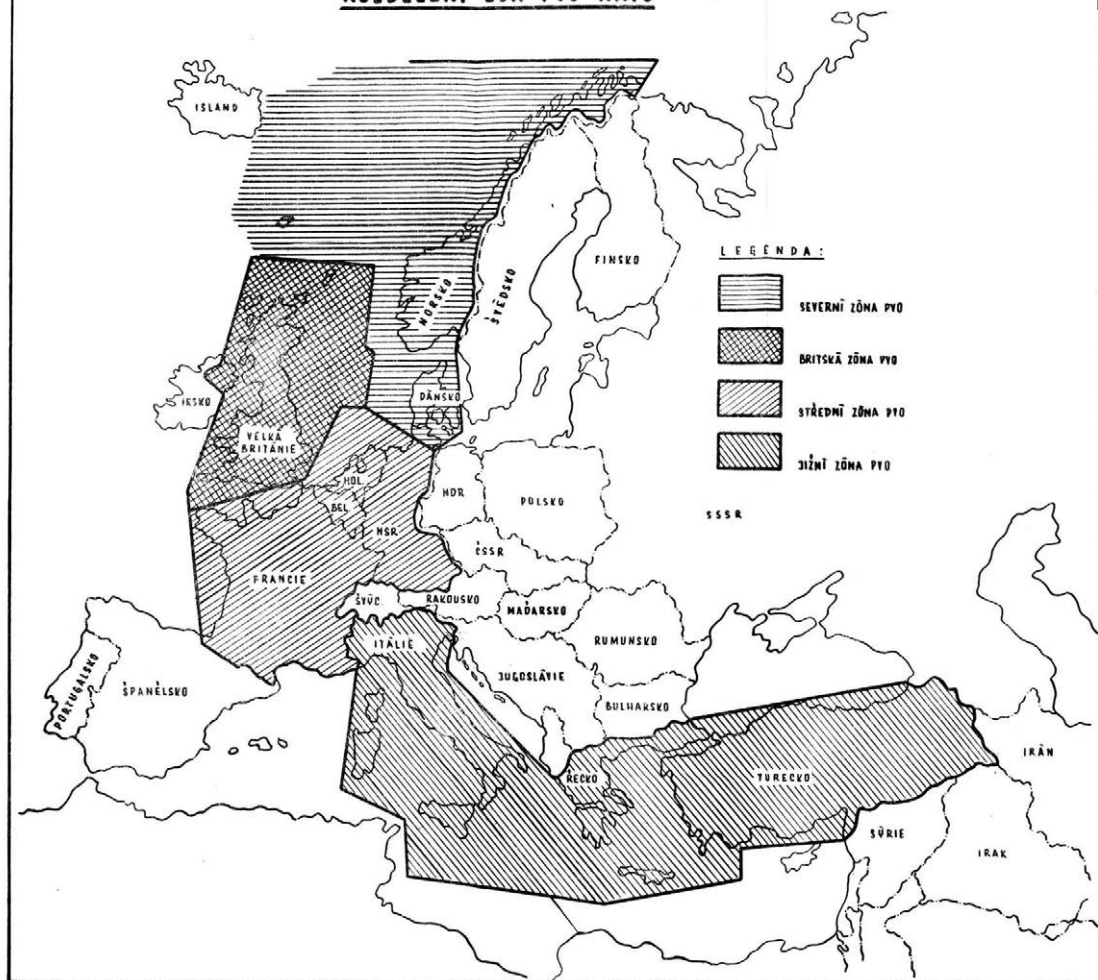
Z hlediska naší armády je **nejdůležitější znalost úkolů organizace, sil a prostředků protivzdušné obrany na středo-evropském válčišti, tj. ve střední zóně PVO.** Této zóně se při výstavbě PVO věnuje největší pozornost, protože se považuje za nejpravděpodobnější možné válčiště a je zde soustředěno hlavní uskupení pozemních vojsk a taktického letectva států paktu, objekty a zařízení systému materiálně technického zabezpečení a je zde koncentrována největší část klíčového průmyslu evropských zemí Severoatlantického paktu.

Úkoly protivzdušné obrany střední zóny PVO:

- včas zjistit a sledovat prostředky vzdušného napadení protivníka a předávat o nich zprávy;

ROZDĚLENÍ ZÓN PVO NATO

PŘÍLOHA 1

— zabránit vzdušnému průzkumu protivníka;

— udržovat v bojové pohotovosti takové množství sil a prostředků, aby odrazily protivníka od úderu;

— bránit před úderem ze vzduchu spojenecké ozbrojené síly, zejména prostředky jaderného napadení, rozmístěné převážně na území Německé spolkové republiky, Francie a země Beneluxu;

— v případě vypuknutí války zničit maximální množství prostředků vzdušného napadení;

— bránit přesuny a soustředění vojsk, sklady, zásobovací základny, velká tylová zařízení, komunikace a jiné vojensky důležité objekty v celé hloubce válčiště;

— bránit komunikace a velké obchodní a válečné přípravy v komunikační zóně, politicko-administrativní a vojenskoprůmyslová střediska;

— podporovat a spolupracovat s ostatními druhy letectva a vojenským námořnictvem při námořních a výsadkových operacích.

Za PVO střeoevropského válčiště jako celku odpovídá velitel spojeneckých ozbrojených sil ve střední Evropě, v současné době francouzský generál Jean Crepin, který určuje pořadí důležitosti jednotlivých objektů a prostorů a rozděluje síly a prostředky PVO podřízeným vojskům. Velitel PVO je jeho zástupce pro letectvo britský maršál letectva Edmund C. Hudleston.

K zabezpečení centralizovaného velení a k sladění činnosti sil a prostředků PVO jednotlivých druhů ozbrojených sil se vytváří **operační štáb PVO na střeoevropském válčišti** se sídlem ve Fontainebleau (Francie). Štáb rozesílá schválené operační plány PVO, na základě pokynů velitele válčiště určuje úkoly stíhacímu letectvu a protiletadlovým řízením střelám a vydává rozkazy a nařízení všem druhům ozbrojených sil v soulase s úlohou a úkoly, které jsou jim určeny plánem PVO střeoevropského válčiště.

Ve střední zóně PVO, která je svou geografickou rozlohou totožná se střeoevropským válčištěm, je protivzdušná obrana vojsk a tylových objektů organizována silami a prostředky letectva a pozemních vojsk tohoto válčiště.

Současná organizační struktura PVO střeoevropského válčiště neodpovídá americkým doktrinálním zásadám rozdělení válčiště na bojovou a komunikační zónu. Cestou k realizaci amerických předstáv v tomto směru bylo vytvoření tzv.

předsunuté zóny PVO, která zahrnuje obvody protivzdušné obrany na území Německé spolkové republiky, Holandska, Belgie, Lucemburska a severovýchodní části Francie. Zbytek střední zóny PVO, tj. ostatní části území Francie lze považovat za komunikační zónu. Předsunutá (bojová) zóna je tedy pásmo od hranic ČSSR a Německé demokratické republiky do hloubky 300 až 650 km. Rozděluje se na dva obvody PVO:

— obvod PVO 2. STL, VS Mönchen - Gladbach a

— obvod PVO 4. STL, VS Ramstein - Kindsbach.

Každý obvod PVO má dva úseky PVO.

Obvod PVO 2. STL se dělí na **ham-burský úsek PVO** (operační středisko úseku je v Brockzell) a **müsterský úsek PVO** (operační středisko úseku je v Mönchen-Gladbach).

Obvod PVO 4. STL se dělí na **mnichovský úsek PVO** (operační středisko úseku je v Langerkopf) a **drachenbronnský úsek PVO** (operační středisko úseku je Drachenbronn).

*

Síly a prostředky PVO členských států Severoatlantického paktu se dělí na aktivní a pasivní.

Aktivní PVO organizují všechny druhy ozbrojených sil. Zahrnuje opatření k zabránění nebo snížení účinnosti úderů letectva nebo raketových zbraní protivníka na zvolené cíle. Hlavní úsilí aktivní protivzdušné obrany se zaměřuje na zničení nebo odrazení útočících letounů již na vzdálených přístupech k bráněným prostorům nebo objektům.

Aktivní protivzdušná obrana zahrnuje:

- systém hlášené služby, řízení a velení,
- stíhací letectvo protivzdušné obrany,
- pozemní protiletadlové řízené střely,
- protiletadlové dělostřelectvo.

Z aktivních prostředků PVO je ve střední zóně PVO umístěno a k plnění úkolů protivzdušné obrany určeno kolem padesáti radiolokačních, naváděcích a velitelských stanovišť a středisek PVO, na 40 letek s 800 přepadavými stíhacími letouny, 30 útvarů protiletadlových řízených střel s téměř tisícem odpalovacích zařízení a organické protiletadlové kanóny a kulomety svazků a útvarů pozemních vojsk.

Z tohoto počtu je v předsunuté zóně umístěna velká většina prostředků zjiš-

tování a sledování vzdušných cílů a navádění stíhacího letectva a protiletadlových řízených střel, 25 letek s 500 přepadovými stíhacími letouny a všechny útvary protiletadlových řízených střel.

Bojové uskupení prostředků protivzdušné obrany představené zóny uvádí příloha 2.

S růstem počtu a účinnosti prostředků PVO se přešlo od obrany objektů a jednotlivých míst k obraně prostorů. Pozemní protiletadlové řízené střely se rozmis-

tuji tak, aby přehrazovaly možné hlavní náletové směry.

Všechny síly a prostředky jednotlivých obvodů PVO střední zóny nebo její části — představené zóny, jsou operačně podřízeny operačním střediskům těchto obvodů PVO. Jsou to tedy nejen prostředky letectva, ale i ty, které jsou předurčeny k protivzdušné obraně pozemních vojsk, např. 32. brigáda protiletadlových řízených střel pozemních vojsk, přidělena 7. americké armádě.

PROSTŘEDKY AKTIVNÍ PVO

Vojenští představitelé Severoatlantického paktu přisuzují ve svých strategických plánech protivzdušné obraně vcelku správnou úlohu a správně hodnotí úlohu jednotlivých prostředků PVO. Svou pozornost zaměřují na efektivní využití systému PVO jako celku, a proto dbají na dokonalou součinnost a využití předností jednotlivých prostředků PVO při ničení vzdušných cílů.

Vycházíme-li ze známých takticko-technických údajů a možností prostředků protivzdušné obrany a ze zásad jejich rozmístování, můžeme stanovit **pořadí použití jednotlivých prostředků ničení:**

a) proti vzdušným cílům ve velké výšce:

- přepadové stíhací letouny,
- protiletadlové řízené střely Nike Hercules,
- protiletadlové řízené střely Nike Ajax (nebo Thunderbird),
- protiletadlové řízené střely Hawk.

b) proti vzdušným cílům v malých výškách:

- protiletadlové řízené střely Hawk,
- přepadové stíhací letouny,
- protiletadlové řízené střely Nike Ajax (nebo Thunderbird),
- protiletadlové řízené střely Nike Hercules.

Z plánů výstavby prostředků protivzdušné obrany a ze stupně rozvoje soudobých prostředků vzdušného napadení vysvitá, že **základním prostředkem PVO jsou přepadové stíhací letouny a protiletadlové řízené střely.** Protiletadlové dělostřelectvo ztratilo svůj význam v protivzdušné obraně státu a může se uplatnit již jen v systému protivzdušné obrany vojsk. Ekonomické a zejména technické potíže nedovolují převést těžké protivzdušné obrany na jednotky, vyzbrojené protiletadlovými řízenými střelami; je

jich zatím nedostatek a neodpovídají dosud požadavkům, které jsou na ně kladeny. Proto základní prostředek spojeneckého systému PVO je stíhací letectvo. Jednotky protiletadlových řízených střel jeho činnost doplňují. To potvrzuje kromě jiného i to, že Velká Británie zrušila v r. 1964 všechny jednotky, vyzbrojené střelami Bloodhound Mk. 1. Stíhací letouny Lightning Mk. 3 mají v budoucnu doplňovat 3 letky, vyzbrojené mobilními protiletadlovými střelami Bloodhound Mk. 2. Podle názoru velení Severoatlantického paktu se tato situace nezmění dříve než za 6 až 8 let.

Systém hlášené služby, řízení a velení

Činnost aktivních prostředků protivzdušné obrany se zabezpečuje soustavou dálkového radiolokačního zjišťování a sledování vzdušných cílů, hlášené služby, řízení a navádění stíhacího letectva, pozemních i leteckých protiletadlových řízených střel a hlavně dělostřelectva. Hlavním úkolem této soustavy je nepřetržitě sledovat a vyhodnocovat vzdušnou situaci nad územím protivníka i nad vlastním prostorem, vyhledávat, rozpoznávat a sledovat vzdušné cíle, včas uvědomovat příslušné orgány o přiblížení letounů protivníka, řídit činnost a usilovat o prostředky protivzdušné obrany.

Plnění těchto úkolů zabezpečuje síť radiolokačních a rádiových stanovišť, která jsou rozmístěna v celém prostoru střední zóny PVO, zejména podél hranic ČSSR a NDR v představené zóně PVO. Tuto síť rozvinuly a obsluhují kontrolně výstražné letky amerického letectva, radiolokační prapory spojovacích pluků západoněmeckého letectva a spojovací pluky britského a francouzského letectva.

Způsob činnosti tohoto systému má v každém úseku PVO své určité zvláštnosti — podle druhu používaného pozemního i palubního zařízení.

Ve střediscích řízení a uvědomování sledují a vyhodnocují vzdušnou situaci, zabezpečují uvědomování vojsk v hranicích stanoveného úseku a zabezpečují i přímé řízení stíhacího letectva od vzletu až do přistání. Střediska jsou podřízena operačním střediskům PVO a plní tyto úkoly:

- sledují vzdušnou situaci, shromažďují a vyhodnocují zprávy od podřízených stanovišť řízení a uvědomování a od svých vlastních radiolokátorů a předávají je operačnímu středisku úseku PVO,
- zabezpečují uvědomování o vzdušné situaci v hranicích stanoveného úseku,
- navádějí stíhací letouny na vzdušné cíle,
- předávají útvarům a jednotkám letectva i letounům ve vzduchu informace o jejich úkolech, o trati letu a o prostředcích protivzdušné obrany protivníka,
- řídí činnost stanovišť řízení a uvědomování.

Ke středisku řízení a uvědomování patří

- velitelské stanoviště,
- radiolokátory a rádiové zaměřovače,
- spojovací uzel (s rádiovými stanicemi, směrovými a linkovými pojítky).

Střediska jsou zpravidla v podzemních železobetonových krytech, které značně zvyšují odolnost celé soustavy velení a uvědomování v soudobých podmínkách. Střediska řízení a uvědomování jsou vybavena zpravidla dvěma vyhledávacími radiolokátory typů AN/MP-7 nebo AN/MSP-11, AN/GPS-4, AN-FPS-20, AMES typů — 80 Mk. 3, — 14 Mk. 8, — 15 MK-3 a nebo ER-430, dále dvěma výškoměrnými radiolokátory typů AN/MP-14, AN/TPS-10D nebo AMES typu — 13 Mk. 6, — 13 Mk. 7.

Stanoviště řízení a uvědomování se zřizují v prostorech, kde plnění úkolů sledování vzdušné situace, uvědomování vojsk a řízení aktivních prostředků protivzdušné obrany nezabezpečují v požadované míře prostředky středisek řízení a uvědomování. Složení a počet radiolokátorů je obdobný jako ve střediscích řízení a uvědomování.

Stanoviště zjišťování a uvědomování se zřizují poblíž linie dotyku v bojové sestavě pozemních vojsk k včasnému

zjišťování prostředků vzdušného napadení protivníka. Jsou vybaveny vyhledávacími radiolokátory a určeny k průzkumu vzdušného prostoru v místech, kde není zabezpečeno pozorování radiolokačními stanicemi středisek a stanovišť řízení a uvědomování.

V některých případech se stanoviště zjišťování a uvědomování vybavují dalšími prostředky, které umožňují navádět stíhací letouny na vzdušné cíle; tím se doplňují počty stanovišť řízení a uvědomování.

Silnou stránkou tohoto systému, zejména v předsunuté zóně PVO, je hustá síť radiolokačních prostředků a prostředků navádění stíhacího letectva a protiletadlových řízených střel na vzdušné cíle. Technické možnosti těchto prostředků jsou velmi dobré (dosah 400 — 600 km, přeladitelnost frekvence apod.). Ve střediscích a na stanovištích se vzájemně zastupuje několik radiolokátorů. To téměř vylučuje možnost účinného zarušení radiolokačního systému PVO. Rušení by bylo možné organizovat jen na široké základně k zabezpečení vzdušné operace v součinnosti nejméně dvou frontů.

Naopak slabou stránkou tohoto systému je možnost zjištění polohy radiolokačních prostředků v činnosti radiotechnickým (zejména vzdušným) průzkumem.

Stíhací letectvo PVO

Stíhací letectvo protivzdušné obrany je základní prostředek protivzdušné obrany a hlavní prostředek ničení vzdušných cílů na dalekých přístupech k bráněným prostorům, za pásmem činnosti protiletadlových řízených střel a v mezerách mezi jejich uskupeními.

Představiteli typů přepadových stíhacích letounů pro lety za všech denních a povětrnostních podmínek jsou letouny F-86 a jejich obměny, dále Mystère IV A, Super Mystère B 2 a Hunter (všechny podzvukové). Tvoří menší část stíhacího letectva. Nejvíce je letounů F-102A, Javelin F.A.W.9, F-104G a Mirage IIIC a E.

Přepadové stíhací letouny dosahují rychlosti 1200 až 2300 km/h, praktický dostup je 15 až 25 km, stoupavost 100 až 200 m/vt., dolet 2000 až 3500 km. Některé letouny jsou vybaveny motory s přídavným spalováním, které umožňuje krátkodobé zvýšení dostupů a rychlosti letu. Letouny jsou většinou jednomístné, jen některé mají dvoučlennou osádku — pilota a operátora radiolokačního zamě-

řovače. Základním druhem výzbroje přepadových stíhacích letounů jsou řízené protiletadlové střely.

Kromě uvedených stíhacích letounů PVO se bude ve složité vzdušné situaci využívat k ničení a odrážení vzdušných cílů i stíhacích bombardovacích letounů na středoevropském válčišti, zejména typů F-105, CF-104, F-100 a Fiat G.91.

Hlavním úkolem stíhacího letectva protivzdušné obrany je

- obrana vojsk a důležitých prostorů ničením letounů protivníka na vzdálených přístupech k bráněným objektům nebo prostorům dříve, než dosáhnou čáry bombardování nebo odpálení leteckých protizemních střel a raket,
- působit proti cílům za pásmem rozmístění pozemních protiletadlových řízených střel a i nad nimi, je-li jejich bojová sestava rozrušena,
- ničit letouny a zařízení na letištích,
- ničit odpalovací stanoviště řízených střel a raket,
- podporovat bojovou činnost pozemních vojsk.

Stíhací letectvo plní úkoly

- ze střehu na letištích, kdy osádky jsou v pohotovosti č. 1 a vysílají se k přepadu ihned po zjištění letounů protivníka;
- přehrazováním dvojicemi a roji v určeném prostoru. Používá se jen v případě nebezpečí, že úkoly nebudou splněny ze střehu na letištích. K zesílení a střídání vyčleněných stíhačů se na letištích udržuje v pohotovosti č. 1 odpovídající počet stíhacích letounů;
- volným stíháním — způsobem méně používaným;
- stíhacím doprovodem, zejména dopravně výsadekových letounů.

Taktiku stíhacího letectva protivzdušné obrany ovlivňují především způsoby bojové činnosti jednotlivých druhů letectva protivníka, celková situace a vzájemný poměr sil ve vzduchu, povětrnostní podmínky a denní doba, nasycenost bojiště pozemními protiletadlovými řízenými střelami a jejich rozmístění, taktiko-technické vlastnosti a výzbroj letounů vlastních i protivníka.

Podle poznatků ze zahraničního tisku lze soudit, že vzdušné cíle mají být napadány již ve vzdálenosti 200 až 250 km od bráněného prostoru nebo objektu.

Základním způsobem ničení je *přepad s použitím leteckých řízených střel nebo*

neřízených raket. Při střelbě leteckými protiletadlovými řízenými střelami se samonaváděcími hlavicemi letouny útočí jak po křivce zteče, tak i čelně na vstříčných kursech a pod velkým rekursem (z boku pod úhlem 90°), většinou z převýšení. Neuspěje-li stíhač vystoupit do potřebné výšky, odpálí rakety nebo řízené střely směrem k cíli ze stoupavého letu, v závislosti na jejich systému navedení.

U americké 86. ld a zkušebně u francouzských letek PVO byly zavedeny automatizované systémy 412 L a STRIDA II, které mají plnit úkoly zjištění, rozpoznání a sledování vzdušných cílů, ohodnocení vzdušné situace, volbu druhů prostředků protivzdušné obrany k ničení vzdušných cílů a přímé řízení některých druhů prostředků PVO.

Předností stíhacího letectva PVO, při srovnání s pozemními protiletadlovými řízenými střelami, je

- velký okruh činnosti,
 - rychlé soustředění sil a prostředků v ohrožených prostorech,
 - přenášení úsilí z cíle na cíl,
 - přehrazování ve vzduchu,
 - sledování výsledků ztečí osádkou,
 - menší vliv radiotechnického rušení protivníkem,
 - možnost několika ztečí a vícenásobné použití letounu,
 - při rušení a při přerušení spojení pilot jedná podle situace.
- Nedostatkem naproti tomu je
- menší stoupavost a výška dostupu,
 - menší snesitelnost přetížení,
 - závislost na letištích,
 - větší technická údržba,
 - požadavek na dokonalou vycvičenost osádek.

Pozemní protiletadlové střely

Důležitou úlohu při ničení vzdušných cílů mají pozemní protiletadlové řízené střely. Jejich základními přednostmi jsou schopnost působit za všech povětrnostních podmínek, značná pravděpodobnost zásahu, velká účinnost v cíli (možnost použití jaderné náplně u typů Nike Hercules a Hawk), možnost použití od přízemních až po stratosférické výšky (v závislosti na typu), možnost udržovat po delší dobu stanovený stupeň bojové pohotovosti a u typu Hawk i schopnost rychlého manévru.

Úkoly jednotek protiletadlových řízených střel se do jisté míry shodují s úkoly stíhacího letectva protivzdušné obrany.

fakticko-technické možnosti různých typů střel umožňují ničit vzdušné cíle (letouny, vrtulníky, křídlaté rakety apod.) na vzdálených přístupech, i v bezprostřední blízkosti bráněných objektů.

Protiletadlové řízené střely protivzdušné obrany předsunuté zóny PVO jsou uskupeny do dvou pásem. Pásmo střel Hawk je v hloubce 30 až 150 km, střel Nike 150 až 300 km od státní hranice. Na nejkratším náletovém směru z Německé demokratické republiky do prostoru Rheinland-Pfalz je v prostoru severně Frankfurt a. M. kombinovaná obrana střelami typů Nike a Hawk, která se při ničení vzdušných cílů považuje za nejúčinnější.

Protiletadlové řízené střely Nike Ajax a Hercules mají však malou účinnost proti nízké letícím vzdušným cílům. Nepříznivý mrtvý prostor nad palebným postavením každé baterie se má odstranit vzájemným překrytím dosahů jednotlivých baterií. Tím má být současně dosaženo i vlastní vzájemné obrany v místech rozmístění.

Postavení radiolokačních naváděcích zařízení a odpalovacích zařízení se buduje se zřetelem k přímé viditelnosti. Tato skutečnost ztěžuje výběr a ženíjní úpravy terénu pro manévry palebnými bateriemi.

Radiolokační prostředky oddílů a baterií se umísťují na místech, která umožňují maximální využití technických vlastností radiolokátorů, zejména při vyhledávání vzdušných cílů v malých výškách.

Pro řízení střely, určené k protivzdušné obraně vojsk, je velmi důležitým požadavkem mobilnost celého systému. Tomuto

požadavku vyhovují pouze střely typu Hawk a Thunderbird. Řízené střely typu Nike se přemisťují s obtížemi.

Systém pozemních protiletadlových střel je velmi citlivý a závislý na radio-technických naváděcích prostředcích. Proto je neúčinnější s nimi bojovat právě na poli elektroniky. Dále je nutné využívat — při vyhodnocení polohy jejich naváděcích a palebných postavení — hluchých prostorů k obletům a tím pronikat obranou protiletadlových střel.

Vzhledem k vlastnostem těchto střel je nejvýhodnější úkoly letectvem plnit z přízemních a malých výšek (v členitém terénu středoevropského válčiště do 150 až 200 m nad terénem).

Protiletadlové dělostřelectvo

Souběžně se zaváděním stále výkonnějších letounů do výzbroje vojenského letectva a zejména pak v souvislosti se zvyšováním bojových možností protiletadlových řízených střel, význam protiletadlového dělostřelectva jako aktivního prostředku protivzdušné obrany klesl. Hlavně protiletadlové dělostřelectvo bylo postupně vyřazováno z výzbroje. Zejména to platí o dělostřelectvu velké a střední ráže.

Dosud existující útvary protiletadlového dělostřelectva jsou na středoevropském válčišti organickou součástí pozemních vojsk a jednotlivých objektů před úderu nizkoletících letounů. Vyzbrojeny jsou protiletadlovými kanóny malé ráže — 40 nebo 30 mm.

*

Ozbrojené síly, důležité vojenské a hospodářské objekty a zařízení států Severoatlantického paktu na středoevropském válčišti jsou bráněny silnou protivzdušnou obranou, jejíž prostředky jsou soustavě zesilovány, modernizovány a udržovány v nepřetržité bojové pohotovosti.

Při organizování spojeneckého systému PVO byly vyřešeny základní rozpory mezi jednotlivými členskými státy Severoatlantického paktu a intenzita výstavby se v posledních 3 až 4 letech podstatně zvýšila. Bylo dosaženo centralizovaného velení všem prostředkům PVO v rámci celkového

zámyslu velitele ozbrojených sil Severoatlantického paktu v Evropě.

Účinnost a operativnost celé soustavy protivzdušné obrany ve střed. zóně PVO je do jisté míry snížena tím, že dosud není zabezpečeno centrální poloautomatické řízení všech sil a prostředků PVO, jak je tomu např. při použití systému SAGE na území USA a Kanady v protivzdušné obraně severoamerického kontinentu. Jeho obdobou má být vyvíjený systém NADGE v devíti evropských zemích paktu podél hranic socialistického tábora nákladem asi 110 milionů liber. Poloautomatické

Z kapitalistických armád

systémy 412 L a STRIDA II u části amerických a francouzských leteckých jednotek, jakož i systém Missile Monitor u amerických jednotek PLŘS, zabezpečují poměrně vysokou pohotovost a značnou účinnost prostředků PVO těchto jednotek.

Intenzivním zaváděním protiletadlových řízených střel došlo v současné době zhruba k *výrovnání počtu odpalovacích zařízení řízených střel a stíhacích letounů*. Každý z těchto prostředků má svou důležitou úlohu. Stíhací letectvo je základní prostředek PVO a vzhledem k takticko-technickým vlastnostem a bojovým možnostem letounů, výzbroje a výstroje může ničit vzdušné cíle rychlosti M2 i větší za všech denních i povětrnostních podmínek.

Vývoj stíhacího letectva členských států Severoatlantického paktu směřuje k dalšímu zvyšování rychlosti okolo 3000 až 3300 km/h (americký přepadový stíhací letoun YF-12, nebo vyvíjený západoněmecký letoun firmami Messerschmidt a Heinkel), k dostupu až 35 km, k lepším manévrovacím vlastnostem, k možnostem střelby řízenými střelami s jadernou i klasickou náloží na vzdálenost 10 až 25 km.

Kromě vývoje přepadových stíhacích letounů zavádějí se víceúčelové taktické letouny. Tím si velení Severoatlantického paktu vytváří předpoklady, aby letectvo mohlo plnit různé úkoly, tedy i úkoly PVO.

Z protiletadlových řízených střel se hlavní důraz klade na dobudování systému střel Hawk, které jsou mobilní, pohon je na tuhé palivo a mohou působit proti nízko letícím cílům.

NATO zamýšlí vyvinout a zavést do výzbroje lehké protiletadlové řízené střely, které by svou pohyblivostí a účinností proti nízko letícím cílům zkvalitnily vojenskou protivzdušnou obranu (využitím principu leteckých protiletadlových střel typu Sidewinder).

Pracuje se i na ručních protiletadlových raketových zbraních typu Red Eye proti nízko letícím cílům. Směr výstroje není však ještě plně prověřen. Po některých neúspěších při vojenských zkouškách se vyvíjí střela Red Eye typ 2, u níž se má zlepšit systém pohonu (tuhé palivo).

Úsilí vývoje se zaměřuje i na protiraketovou obranu, na zlepšení dosavadních raketových motorů a paliva, na zdokonalení naváděcích systémů střel.